

Molao wa Naha wa Mokitlane le
Molaodi wa Naha wa Mokitlane (Sesotho)

the dti

Department:
Trade and Industry
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Molao wa Naha wa Mokitlane

Molao wa No 34 wa 2005

Maikemisetso a Molao ona ke ho nyolla le ho ntla fatsa bophelo ba botjhaba le ba moruo ba maAfrika Borwa, ho nyolla mmaraka le indasteri tsa mokitlane tse nang le tekatekano, ponaletso, tlhodisano, tsa nako e telele, boikarabello, tshebetso e ntle le phihlello, le ho sireletsa bareki.

Molao o theha Molaodi wa Naha wa Mokitlane ho etsa thutho, ngodiso ya bankakarolo ba indasteri, ho fetisa dikgetsi ho Lekgotla la Naha la Bareki bakeng sa kahlolo tse loketseng, ho ntla fatsa tharollo e sa hlophiswang ya ditseko, ho fuputsa ditittlebo le ho kenya Molao tshebetsong.

Maikemisetso a Molao wa Naha wa Mokitlane

- Ho nyolla sebaka sa mmaraka se nang le tekatekano se senang kgethollo bakeng sa phihlello ya mokitlane wa bareki le ka lebaka leo ho etsa sebaka bakeng sa taolo e akaretsang ya mokitlane wa bareki le maemo a ntla fetseng a tlhahiso leseding la bareki;
- Ho nyolla matlafatso ya moruo wa batho ba batsho le ho ba le dikgwebo ka hare ho indasteri ya mokitlane wa bareki;
- Ho thibela ditlwaelo tse itseng tse se nang tekatekano tsa mokitlane le tsa ho bapatsa mokitlane;
- Ho nyolla phano e nang le boikarabello ya mokitlane le tshebediso, le ka lebaka leo ho thibela phano e bohlaswa ya mokitlane;
- Ho fana ka tlhophisobotjha ya sekoloto maemong a ho imelwa ke dikoloto;
- Ho laola tlhahiso leseding ya ditsi tsa mekitlane;
- Ho dumella ngodiso ya ditsi tsa mekitlane, bafani ba mekitlane le ditshebeletso tsa keletso ya tsa dikoloto;
- Ho theha ditlwaelo tsa naha le maemo a amanang le mokitlane wa bareki;
- Ho nyolla sebopoho se sa fetoheng sa ho kenya tshebetsong e amanang le mokitlane wa bareki;
- Ho theha Molaodi wa Naha wa Mokitlane le Lekgotla la Naha la Bareki;
- Ho ntsha Molao wa Kadimo, 1968, le Molao wa Ditumellano tsa Mokitlane, 1980 tshebetsong; le ho fana ka sebaka bakeng sa dintlhha tse ding tse amanang.

Dibopeho tsa mantlha tsa Molao wa Naha wa Mokitlane

- Puo ya ditumellano tsa mokitlane e tlameha hore e hlake e utlwisisehe;
- Ditekanyetso di tlameha ho fanwa ho ditumellano tsohle tsa mokitlane, mme di a tlama bakeng sa matsatsi a 5 a tshebetso;
- Dipapatso le ho maketa di tlameha ho ba le tlhahiso leseding le laetsweng mabapile theko ya mokitlane;
- Dithekiso tsa mokitlane lapeng la motho kapa mosebetsing di na meedie thata;
- Mabaka a lokela ho fanwa haeba kopo ya mokitlane e hanwa;
- Dikeketso tse iketsahallang tsa meedi ya mekitlane di a laolwa;
- Kadimo e bohlaswa ha e ya dumellwa;
- Tswala le ditefiso di a laolwa ditumellanong tsohle, hammoho le dikadimo tse nyane;
- Ditsi tsa Mekitlane di a laolwa mme bareki ba na le tokelo ya rekote ya setsi sa mokitlane ya mahala hanngwe ka selemo;
- Keletso ya tsa dikoloto e tsebiswa ho dumella tlhophisobotjha ya dikoloto bakeng sa bareki ba imetsweng ke dikoloto.

Mosebetsi wa Molaodi wa Naha wa Mokitlane ke eng?

Molaodi wa Naha wa Mokitlane o lokela ho:

- Fuputsa mmapaka wa mokitlane le ho disa phihlello ho mokitlane le theko ya mokitlane ho hlwanya dintlha tse ka sitisang phihlello ya mokitlane, tlhodisano le tshireletso ya bareki;
- Amohela le ho batlisisa ditletlebo le ho netefatsa hore ditokelo tsa bareki di sireleditswe, le
- Ho kenya Molao tshebetsong le ho nka bohato kgahlano le ditsi tse robang molao.

Lekgotla la Naha la Bareki ke eng?

Lekgotla ke setsi se ka thoko se sa weleng tlasa Molaodi wa Naha wa Mokitlane. Lekgotla le na le Modulasetulo le bonyane ditho tse ding tse 10.

Lekgotla le mamela dikgetsi tsa ho se latele Molao mme le ka fana ka dikotlo tse latelang ho latela Karolo ya 150 mohlala. Ho emisa nakwana kapa ho hlakola ngodiso ya mongodisi, ho batla tefo ya moreki ya tjhelete e lefisitsweng e ka hodimo ho moedile ho fana ka puseletso ho bareki, jalo jalo.

Tekanyetso ya lelapa ya kgwedi

Lekeno
Mokgolo
Mokgolo wa molekane
Bonase
Phaello
Lekeno la tsetelo
Kakaretso
Ditshenyehelo
Rente/sekoloto sa ntlo
Inshorensen
Peterole/Sevise (ditshebeletso)
Ditjeo tsa banka
Dikerosari
Diaparo
Tlhokomelo ya bana
Motlakase
Boithabiso
Dikoloto
Dipoloko (poloko ya tjhelete)
Bongaka/Meno
Mohala
Hohong (hlakisa)
Kakaretso

Tsela ya ho iteanya le Molaodi wa Naha wa Mokitlane?

- **Toll share:** 0860 627 627 noma 0860 NCR NCR
- **Registration issues:** (011) 554 2600
- **E-mail for enquiries:** info@ncr.org.za or for General Complaints complaints@ncr.org.za or for Debt Counselling Complaints dccomplaints@ncr.org.za or to Request a Workshop workshops@ncr.org.za
- **Website:** www.ncr.org.za

Bareki ba fumana thuso jwang?

Bareki ba ka iteanya le Molaodi wa Naha wa Mokitlane bakeng sa keletso kapa thuso mabapi le phetisetsano efe kapa efe ya mokitlane e welang tlasa Molao wa Naha wa Mokitlane. Molaodi wa Naha wa Mokitlane le ena a ka thusa bareki mabapi le ditaba tse amanang le ditsi tsa mekitlane kapa tlhahisoleding ya mokitlane le keletso ka tsa dikoloto.

Bareki ba boetse ba ka iteanya le ditsi tse latelang tse shebanang le mefuta e ikgethileng ya ditletlebo:

- **Monamolli wa Ditshebeletso tsa Dibanka o sebetsana le ditletlebo tse amanang le dibanka;**
- **Monamolli wa Tlhahisoleding la Mokitlane (0861 662 837) o sebetsana le ditletlebo tse amanang le ditsi tsa mekitlane kapa tlhahisoleding la mokitlane;**
- **Batsamaisi ba Diporofense ba Ditaba tsa Bareki ba sebetsana le ditletlebo tse akaretsang tsa bareki.**

Molaodi wa Naha wa Mokitlane o tla hokahanya Batsamaisi ba Diporofese ba Ditaba tsa Bareki, Monamolli wa Dibanka le Monamolli wa Tlhahisoleding la Mokitlane ho netefatsa hore thuso e loketseng e fuwa bareki.

Ke dithekisetsano dife tse welang tlasa Molao?

- Dikoloto le mokitlane ho tswa dibankeng tse ding, ho kenyelletswa dimortage, dioverdraft, dicredit card, sekoloto sa ho reka koloi le dikolotso dife kapa dife tse ding tsa motho ka mong;
- Sekoloto sa feneshara, diakhaonte tsa diaparo le mofuta ofe kapa ofe o mong wa mokitlane ho tswa ho barekisi;
- Dikoloto tse nyane le dithekisetsano tsa thepa bakeng sa tjhelete;
- Mofuta ofe kapa ofe o mong wa mokitlane kapa sekoloto se fuweng moreki.

Molao wa Naha wa Tokiso ya Mokitlane o bolelang bakeng sa hao o le moreki

Molao wa Naha wa Tokiso ya Mokitlane (Molao wa 17 wa 2014) le Melawana e shebana le ditaba tse mmalwa, ho kenyelletswa:

Tloso e tswellang ya tlhahisoleding ya tefo e felletseng

- Haeba o lefile sekoloto sa hao ka botlalo, eba mofani wa mokitlane o lokela hore, nakong ya matsatsi a 7 kamora tefo ya hao, a ntjhafatse tlhahisolededing lena le ditsi tsohle tse ngodisitsweng tsa mokitlane.
- Ditsi tsa mokitlane di tlameha ho tlosa ho bewa ho hobe lenaneng nakong ya matsatsi a 7 a ho fumana tlhahisolededing ho tswa ho mofani wa mokitlane ya hore o lefile sekoloto ka botlalo.
- Haeba mofani wa mokitlane a sa ntjhafatse tlhahisolededing mabapi le sekoloto se lefilweng ka botlalo ke moreki, moreki a ka isa ttlelebo ho Molaodi wa Naha wa Mokitlan.

Mekgahlelo e sa tswa tsebiswa ya tekolo ya bokgoni

Tekolo ya bokgoni ke eng?

Hona ke tekolo kapa teko e sebediswang ke mofani wa mokitlane ho fumana hore na moreki o kgona ho nka le ho lefella mokitlane ntle le hore a imelwe ke dikoloto.

- Mekgahlelo ya tekolo ya bokgoni e sebetsa ho bafani bohole ba mokitlane.
- Bafani ba mokitlane ba tlamehile ho etsa ditekolo tse nepahetseng tsa bokgoni pele ba fana ka mokitlane.
- Moreki o tlamehile ho fana ka bopaki bo loketseng le ponaletsa ho mofani wa mokitlane hore mofani wa mokitlane a tle a etse tekolo ya bokgoni hantle.
- Mofani wa mokitlane o tlameha ho nka mehato e bonahalang ho netefatsa hore moreki o utlwisia ditokelo, ditshwanelo, dikotsi le ditheko tse amanang le tumellano ya mokitlane.

Ho lekola boemo ba ditjhelete ba moreki hantle, mofani wa mokitlane o tlameha ho:

- Lemoha lekeno la moreki le so tloswe dikoloto, dikgulo tsa molao, ditshenyehelo tsa motheo tsa ho phela le ditshwanelo tse ding tsa dikoloto.
- Kopa leha ekaba ditatamente tsa dikgwedi tse tharo tsa banka kapa ditlankana tsa mokgolo (tokomane ya nnete kapa dikhophi tse tlapantsweng).
- Lemoha nalane ya tefo ya dikolot ya moreki.
- Etsa patlisiso ena nakong ya matsatsi a 7 a tshebetso pele a dumella mokitlane kapa a eketsa moedi o teng wa mokitlane, kapa nakong ya matsatsi a 14 a tshebetso bakeng sa dikadimo tsa matlo.

Haeba moreki a sa thabela sephetho sa tekolo, a ka isa ttlelebo ho setsi sa mokitlane kamora moo moreki a ka isa ttlelebo ho NCR haeba a sa thabele sephetho sa tshebetso ya mofani wa mokitlane.

Thibelo ya thekiso le pokeletso ya sekoloto se laetsweng kapa se “tsofetseng”.

Sekoloto se laetsweng kapa se “tsofetseng” ke ha:

- Bakeng sa dilemo tse 3 tse latellanang mofani wa mokitlane ha a so ka a o bitsa bakeng sa sekoloto sena;
- Bakeng sa dilemo tse 3 tse latellanang ha o so ka o ananela sekoloto ka molomo kapa puisano e ngotsweng; le/kapa
- Ha o so ka o etsa tefo kapa tshepiso ya tefo bakeng sa sekoloto se so lefuwe.

Lemoha hore: ha dipehelo tse kahodimo di kgotsofaditswe eba sekoloto se laetswe. Ha o wa tlangwa semolao ho lefa sekoloto mme sekoloto se ka se bulwe hape.

O na le ditokelo dife?

- O na le tokelo ya ho kopa, le ho fumana bopaki ba, hore na tefo ya ho qetela e entswe neng bakeng sa sekoloto.
- O na le tokelo ya ho kopa, le ho fumana bopaki ba, hore na ho kile ha ba le samane e ntshwang bakeng sa sekoloto seo.
- O na le tokelo ya ho bolella mmokeletsi wa dikoloto hore ha o wa tlangwa ka molao ho lefa sekoloto hobane se se se laetswe.
- Haeba o jwetswa ke mmokeletsi wa dikoloto hore sekoloto se se laetswe mme ha o tlangwa ke molao ho se lefa, mmokeletsi wa dikoloto o tlameha ho emisa ho iteanya le wena hanghang.

Ha o ka ba phofu ya mmokeletsi wa dikoloto ya dulang a o letsetsa ho batla sekoloto se laetsweng kapa ya ho setseng morao kapa a o hlorisa leha o se o mo jwetsitse hore sekoloto se laetswe, o ka kenya ttlelebo le NCR.

Kamehla netefetsa hore bafani ba
hao ba mokitlane ba hlahisa ditjeo
tsohle tsa kopo ya mokitlane.

Loan application tick list

- ✓ Loan amount
- ✓ Installment amount
- ✓ Number of installments
- ✓ Interest
- ✓ Compulsory insurance
- ✓ Interest Rate (%)
- ✓ Residual or final amount payable